

TRƯỜNG THCS NGUYỄN PHONG SẮC
NĂM HỌC 2025 – 2026

ĐỀ KIỂM TRA
MÔN NGỮ VĂN LỚP 9
(Thời gian làm bài: 90 phút)

Ngày kiểm tra: 26/1/2025

PHẦN I: ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau và trả lời câu hỏi:

HẠT GỬI MÙA SAU

(Nguyễn Ngọc Tư)

Ông già như lật tung cái nhà lên. Ông chui xuống gầm giường, ông thò đầu vào lục lọi trong tủ chén. Đầu vương đầy mạng nhện, ông cần nhẫn cử như, rõ ràng, mình cất ở đây, sao bây giờ nó mất biệt rồi, kỳ quá, kỳ quá. Tụi nhỏ cũng chạy lại, nghiêng chỗ này, ngó chỗ kia, cũng nói lạ quá trời, tự nhiên mất vậy cả. Nói, mà sợ tím ruột bầm gan, vì cái vật mà ông già muốn tìm tụi nhỏ đã cương quyết giấu biệt rồi.

Ai mà biết ông già coi trọng mớ bông vụn thọ, mồng gà khô đó dữ vậy, tụi nhỏ chóng chế. Nhưng rõ ràng, tụi nhỏ biết. Sống chung một nhà, làm gì mà không rõ mỗi lần chim én bay háp háy, đậu trên đám chà dưới mé sông, ông già lại đi lật lịch thăm chừng. Một tháng trước Tết, ông vác cuốc ra sân, tụi nhỏ dù muốn dù không cũng phải vác cuốc đi theo, xới như mảnh sân trước nhà, lụi hụi tưới nước cho mềm xốp lại. Ông già đi lục lọi mớ bông để giống từ Tết năm ngoái, rải hạt. Ké Tết, lúc ông già đứng tía lại hàng bông búp, bông lỏng đềm thì bông vụn thọ, mồng gà, sao nhái! đã nở rục cả vạt sân. Bông móng tay thấy thân phận nhọt nhọt của mình, nép thành một hàng dài dọc đường đi. Nghỉ tay, ông đứng chống nạnh, khoan khoái đứng ngắm bông, hết đứng gần rồi lại lùi ra, cười khà khà khà, khoái trá.

Với ông, Tết mà không trồng bông thì mất vui đi. Dù cực, dù ngày mấy lượt kệ nệ xách thùng đi tưới. Có cho đi, thì mới nhận lại, thử hỏi, ba ngày Tết, ngòi khè khè mấy ly trà, ngó ra cái sân vàng rục mênh mông, bông chật ních con mắt, có sướng không? Sướng! Vì vậy mà khi trời bắt đầu trở chướng, ông già thì trở... chừng, không chịu ở trong nhà. Suốt ngày tha thân ngoài sân, sửa sang, uôn lại mấy bụi chùm rùm, tía hai cây sộp, chăm sóc đám bông...

[...]

Đám trẻ tịt ngòi. Tụi nó thấy đám bông đúng là mang rắc rối tới cho tụi nó. Mấy bữa ông đi đám giỗ xa, về nhà, thấy bông héo, ông rầy tụi nó cả buổi. Mà, tụi nhỏ thấy bông cũng có ích lợi gì lắm đâu, ừ, có bông thì nhà sẽ đẹp mấy ngày Tết, nhưng mắc công. Sau Tết, bông tàn, lại phải chọn những bông lớn nhất, đẹp nhất, già nhất đem phơi khô, lại phải nhổ bỏ đám cây rụi lá, dọn dẹp cho sạch, chuẩn bị sân phơi lúa. Tụi nhỏ nghĩ, đẹp, mà không ăn được, thì cũng phí.

Một phần, tụi nhỏ thương ông già, cứ lụi hụi cho cực thân. Ba năm rồi, đất nhiễm mặn, tan hoang, trồng bông cũng không nước tưới. Ngày xưa còn bờ dừa còn liếp chuối, bông trên sân phối hợp với cảnh chung quanh, giờ cây cỏ điều hiu, cái màu vàng rục lên của sao nhái, vụn thọ càng làm khó chịu, chói gắt con mắt. Một bữa dọn dẹp ổ mối trong tủ, tụi nhỏ lén đem cái gói bông khô giấu trên giàn củi. Và ông già tìm kiếm trong tuyệt vọng.

Không thể tưởng tượng được, Tết này lại không có bông, ông già râu rĩ, nằm gác tay lên trán. Ngày dài, nằm chán, ông già ra đằng trước, nhìn cái sân chang chang nắng, thờ dài ứ hự, mắt hoang vắng, thất thần. Tội nhỏ đã dự tính trước, ông già sẽ buồn, nhưng nghĩ nỗi buồn qua mau, mai một ông quên tuốt. Nhưng ngó bộ dạng ông vẫn long đong tìm kiếm, tội nó hoang hồn, Tết sau, sau nữa, ông cũng sẽ nhớ hoài mùa bông cũ. Tội nhỏ nhận ra, ông già trông bông không hẳn vì chúng đẹp (bởi thật ra chúng đâu có đẹp, thậm chí, bông vạn thọ hôi rình), trông để thấy tuổi xế bóng còn làm được việc thần kỳ, còn có thể vun đắp sự sống từ bàn tay cứng quèo, gân guốc, trông bông để nhớ cái thời sạ lúa trên đồng, và bông như một món quà Tết duy nhất ông có thể làm cho con cháu.

Bữa sau, ông tìm được gói bông khô trên cái gióng cá khô treo đầu bếp. Ông mừng quýnh, nói kỳ quá, kỳ quá, tao kiếm ở đây nát hết mà không thấy, vậy mà bây giờ tự nhiên nằm chình ình, y như ma giấu. Tội nhỏ ngó nhau cười cười, méu méu.

Lại phải phụ ông già cuốc đất, lại gieo, lại đeo cây nước bơm từng thùng đem tưới. Bông lại nở rục trước sân nhà. Và Tết tàn, ông già lại nâng niu đi hái từng bông hoa héo khô, rũ cánh, giữ hạt cho mùa sau. Nghe như một người tàn và bông hoa tàn đang hát thâm bài ca cuộc sống.

Tội nhỏ ngậm ngùi, ông già dường như làm điều gì lớn lao hơn là giữ hạt. Giữ cho tội nhỏ không xuề xòa, lười biếng (bệnh này đang lan nhanh dữ dội từ hồi chuyển sang làm ruộng nuôi tôm). Giữ một nếp nhà, giữ phong tục cũ...

Giữ cho cái sân bông rục rở, lung linh trong ký ức của những đứa trẻ xa nhà...

(https://isach.info/story.php?story=hat_gui_mua_sau__nguyen_ngoc_tu)

Chú thích

Nguyễn Ngọc Tư sinh năm 1976, quê Cà Mau. Là nữ nhà văn trẻ của Hội nhà văn Việt Nam, miệt mài viết về những điều gần gũi nhất xung quanh cuộc sống của mình. Giọng văn Nguyễn Ngọc Tư đậm chất Nam Bộ, hồn hậu, chất phác mà âm áp, sâu lắng.

Bông: Hoa (ngôn ngữ Nam bộ). bông búp, bông lông đèn thì bông vạn thọ, mông gà, sao nhái, bông móng tay: tên các loài hoa.

Câu 1. Truyện ngắn “*Hạt gửi mùa sau*” sử dụng ngôi kể nào? Vì sao em xác định được điều ấy?

Câu 2. Trong truyện, lí do gì khiến tội nhỏ “*lén đem cái gói bông khô giấu trên giàn củi*”?

Câu 3. Hình ảnh “*gói hạt bông*” trong truyện “*Hạt gửi mùa sau*” mang những ý nghĩa gì?

Câu 4. Trình bày suy nghĩ của em về một thông điệp từ văn bản “*Hạt gửi mùa sau*” khiến em tâm đắc nhất. (Viết đoạn văn khoảng 5 câu)

PHẦN II: VIẾT

Câu 1. Viết đoạn văn khoảng 1 trang giấy thi phân tích nhân vật “*ông già*” trong truyện ngắn “*Hạt gửi mùa sau*” (Nguyễn Ngọc Tư).

Câu 2. Trong tác phẩm “*Đi tìm lẽ sống*”, Viktor Frankl đã viết: “*Sức mạnh thực sự của con người không nằm ở những gì ta chiếm lấy mà ở những gì ta dám trao đi.*”

Hãy viết bài văn khoảng 400 chữ trình bày suy nghĩ của em về ý kiến trên.

Chúc em làm bài tốt!

Ghi chú:

Phần I: 4,0 điểm (câu 1: 1,0 điểm; câu 2: 1,0 điểm; câu 3: 1,0 điểm; câu 4: 1,0 điểm)

Phần II: 6,0 điểm (câu 1: 2,0 điểm; câu 2: 4,0 điểm)

HƯỚNG DẪN CHẤM KIỂM TRA KHẢO SÁT THÁNG 1

Môn: Ngữ văn lớp 9

Phần	Câu	Nội dung	Điểm
Phần I		ĐỌC HIỂU	4,0
	1	- Truyện ngắn “ <i>Hạt gửi mùa sau</i> ” được kể theo ngôi thứ ba - Nhận biết: + Người kể giấu mình (gọi các nhân vật bằng “ông già”, “tụi nhỏ”) + Các sự việc được kể linh hoạt ở nhiều thời điểm, nhiều không gian khác nhau.	0,5 0,5
	2	- Trong truyện, tụi nhỏ “ <i>lén đem cái gói bông khô giấu trên giàn củi</i> ” vì: + Tụi nhỏ thấy đám bông mang lại rắc rối, không mang lại lợi ích. + Thương ông già vất vả (<i>thương ông già, cứ lụi hụi cho cực thân</i>) → Không hiểu được giá trị của đám bông, giá trị của gói bông khô	0,5 0,5
	3	- Hình ảnh “ <i>gói hạt bông</i> ” trong truyện “ <i>Hạt gửi mùa sau</i> ” mang nhiều ý nghĩa: + Là hạt giống của sự sống, của những mùa hoa nối tiếp + Là món quà tinh thần ông dành cho con cháu, gắn với Tết, với ký ức gia đình. + Niềm tin, niềm hy vọng vào những điều đẹp đẽ + Biểu tượng cho việc giữ gìn nếp nhà, phong tục cũ, những giá trị truyền thống trước sự đổi thay của cuộc sống. <i>Học sinh nếu được 1 ý nghĩa được 0,5 điểm; 2 ý nghĩa được 0,75 điểm; 3 ý nghĩa được 1,0 điểm</i>	1,0
4	- Học sinh đưa ra được một thông điệp hợp lí, có thể theo một số hướng sau: + Thiên nhiên luôn có ý nghĩa đặc biệt trong cuộc sống con người + Hãy trân trọng những giá trị truyền thống + Sự tiếp nối giữa các thế hệ sẽ làm nên sự phát triển của văn hoá truyền thống. + Những điều bình dị trong cuộc sống có thể mang những giá trị thiêng liêng, sâu sắc. - HS đưa ra lí giải hợp lí. Hướng dẫn chấm: - HS nêu được thông điệp: 0,25 điểm. - HS lí giải phù hợp, thuyết phục đạt 0,75 điểm. <i>GV tôn trọng cách cảm nhận riêng của học sinh. Nhưng không cho điểm những cách nhìn tiêu cực, khiên cưỡng.</i>	1.0	
		VIẾT	6,0

	<p>1</p> <p>Đoạn văn:</p> <p>1. Hình thức:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Viết đúng hình thức đoạn văn, diễn đạt rõ ràng, mạch lạc; không mắc lỗi chính tả, dùng từ, đặt câu. - Đảm bảo dung lượng khoảng 1 trang giấy. <p>2. Nội dung:</p> <p>a. Mở đoạn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Giới thiệu nhân vật “ông già”, tác giả, tác phẩm - Ấn tượng chung về nhân vật <p>b. Thân đoạn</p> <p>* Phân tích truyện làm rõ hình ảnh “ông già” thiết tha yêu đám bông, yêu phong tục trồng hoa ngày Tết của quê hương. Có thể phân tích các chi tiết:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mỗi lần Tết đến (“<i>chim én bay háp háy</i>”) ông lại <i>lụi hụi</i> trồng bông, chăm bông - Với ông, <i>Tết mà không trồng bông thì mất vui đi.</i> - <i>Lật tung cái nhà lên</i> để tìm gói hạt bông. <i>Rầu rĩ</i> vì không tìm thấy... - Tình yêu của “ông già” khiến tụi nhỏ trả lại gói bông, nhận ra ông đang giúp chúng <i>không xuề xòa, lười biếng</i>, ông đang <i>giữ một nếp nhà, giữ phong tục cũ.</i> <p>→ Với ông, màu sắc tươi tắn của đám bông, thói quen trồng bông đón tết có ý nghĩa đặc biệt. Nó trở thành thói quen, thành kí ức đẹp đẽ, thành nhu cầu tự nhiên, thành phong tục quê hương.</p> <p>=> Tình yêu thiên nhiên bình dị của người dân quen lao động</p> <p>=> Tình yêu quê hương, yêu truyền thống văn hoá dân tộc thể hiện sinh động qua những điều đơn giản.</p> <p>* Đánh giá nghệ thuật xây dựng nhân vật: Ngôi kể thứ ba, tình huống truyện nhẹ nhàng; chi tiết chọn lọc; giọng văn mộc mạc,...</p> <p>c. Kết đoạn</p> <p>Khẳng định vẻ đẹp của nhân vật, thông điệp từ nhân vật</p> <p><i>Lưu ý: Giáo viên linh hoạt chấm dựa trên bài làm của học sinh, không áp đặt cách diễn đạt, ghi nhận sự sáng tạo của học sinh.</i></p>	<p>0,5</p> <p>0,25</p> <p>0,75</p> <p>0,25</p> <p>0,25</p>
	<p>2</p> <p>Bài văn: Trong tác phẩm “Đi tìm lẽ sống”, Viktor Frankl đã viết: “<i>Sức mạnh thực sự của con người không nằm ở những gì ta chiến lấy mà ở những gì ta dám trao đi.</i>” Viết bài văn khoảng 400 chữ trình bày suy nghĩ của em về ý kiến trên.</p> <p>a. Mở bài</p> <ul style="list-style-type: none"> - Dẫn dắt, nêu vấn đề nghị luận - Trích dẫn ý kiến cần bàn luận: <i>Sức mạnh thực sự của con người không nằm ở những gì ta chiến lấy mà ở những gì ta dám trao đi.</i> - Nêu quan điểm của bản thân. <p>b. Thân bài:</p> <p>* Giải thích vấn đề nghị luận.</p> <ul style="list-style-type: none"> - “Sức mạnh thực sự”: động lực tinh thần, ý chí phấn, sự vững vàng nội tâm. 	<p>0,5</p> <p>0,5</p>

		<p>- “những gì ta chiếm lấy”: điều có được từ hành động sở hữu, tích lũy cho bản thân, cạnh tranh, gắn với lợi ích cá nhân, vật chất, quyền lợi.</p> <p>-> Ý kiến khẳng định giá trị lớn lao của con người không nằm ở việc sở hữu mà ở khả năng cho đi và cống hiến.</p> <p>* Phân tích, chứng minh quan điểm.</p> <p>- Con người cần nương tựa vào nhau để hình thành các mối quan hệ, để học hỏi và cảm thấy hạnh phúc.</p> <p>- Khi con người rơi vào hoàn cảnh khó khăn, sự mạnh mẽ của họ đôi khi chưa đủ. Chính lòng tốt của mọi người sẽ giúp họ bớt đi gánh nặng và có thêm động lực để vươn lên.</p> <p>- Khi ta dám trao đi bản thân sẽ được giải phóng khỏi sự nô lệ của lòng tham, sự ích kỉ. Điều đó giúp ta có tính tự chủ.</p> <p>- Khi giúp đỡ người khác, chúng ta cũng được cải thiện về tâm trạng, có được sức mạnh giúp ta mạnh mẽ hơn sau những thương tổn trong cuộc sống. Cảm giác sống có ích, có mục đích là nguồn sức mạnh to lớn cho mỗi con người.</p> <p>- Lòng tốt còn có khả năng cảm hóa, thay đổi nhận thức và hành vi của người khác một cách tự nhiên và mạnh mẽ. Từ đó gắn kết mọi người tạo nên xã hội nhân ái, nhân văn</p> <p>- <i>HS sử dụng ít nhất 01 dẫn chứng và phân tích dẫn chứng phù hợp với vấn đề.</i></p>	1,5
		<p>* Bàn bạc, mở rộng vấn đề.</p> <p>- Tuy nhiên, trong xã hội nhiều người còn có lối sống ích kỷ, chỉ biết giành lấy, hơn thua, coi vật chất là thước đo sức mạnh.</p> <p>- Cần phê phán lối sống chỉ “chiếm lấy” mà không biết “trao đi”. Vì nó sẽ dẫn đến:</p> <p>+ Cô độc, thiếu yêu thương.</p> <p>+ Sự nghèo nàn về nhân cách.</p>	0,5 đ
		<p>* Bài học nhận thức, hành động.</p> <p>- Bài học chung:</p> <p>+ Chúng ta đều nhận thức được giá trị nhân văn của sự sẻ chia, giúp đỡ</p> <p>+ Mỗi người cần: biết sống yêu thương, sẻ chia từ những điều nhỏ bé, sẵn sàng giúp đỡ người khác trong khả năng của mình.</p> <p>- Bài học cho bản thân</p> <p>+ Biết quan tâm đến gia đình, bạn bè, những người xung quanh.</p> <p>+ Sống nhân ái, trách nhiệm, không ích kỉ</p>	0,5
		<p>c. Kết bài</p> <p>- Khẳng định lại ý nghĩa sâu sắc của ý kiến Viktor Frankl.</p> <p>- Liên hệ: cho đi chính là cách con người tìm thấy lẽ sống và sức mạnh đích thực của mình.</p>	0,5

